

В този смисъл, както отбелязва Д. Аркадиев, преброяването през 1900 г., а донякъде и това през 1905 г., могат да се считат като преходни. Едва следващите преброявания "затвърждават новото и, общо взето, са правени при единна методология и методика. С това се слага началото на една епоха в преброяванията на населението, когато се прилагат всички научни постижения и модерни виждания в тази област.

За първи път в преброителната карта се въвежда пряк въпрос за народността на преброяваното лице. С това България е една от първите (а може би и първата) в Европа, която въвежда този признак"¹⁵ (к. м., Б. М.)

Тоест, преброяванията на населението на третата българска държава по етнически признак изпреварва в редица отношения много други държави и затова не бива да се оценяват прибързано и нихилистично. Разбира се, с това аз не омаловажавам ни най-малко тезата си, че преброяванията на населението у нас нямат оптимална научна - методологическа и методическа - зрялост, поради което те невинаги гарантират пълната истина, особено, когато става дума за ограничени масиви от населението, каквито са по начало етническите групи в страната.

Към всичко това следва да се прибави още нещо и то съществено. В различие от редица други бивши социалистически страни, България започна още през 60-те години солидни изследвания, много от които съдържат изобилни и крайно интересни данни за етническия състав на населението на страната и демографските процеси сред него.

Обръщам внимание на това, защото едно внимателно съпоставяне и синтезиране на данните от регулярните статистически преоброявания на населението от страната с тези, които предлагат различните социални и особено социологическо-емпирични изследвания може да предложи далеч по-обилна информация за демографската картина на България изобщо и за нейния етнически състав по-конкретно, в системата на който тук специален интерес представлява неговият ромски облик и реализация.

Преди да навляза в конкретиката на материята искам

¹⁵ Д. Аркадиев. Цит. съч. с. ***